

3.3 Nezaměstnanost

- z pohledu VŠPS byla nejčastěji uchazečem o zaměstnání osoba ve věku 15 až 29 let se středním odborným vzděláním bez maturity
- registrovaná míra nezaměstnanosti v roce 2005 byla v mezikrajském srovnání pátá nejvyšší
- rostl podíl dlouhodobě nezaměstnaných
- mezi uchazeči o zaměstnání klesá počet i podíl osob z řad absolventů a mladistvých

Při zjednodušeném obecnějším pohledu lze z hlediska využití lidských zdrojů chápat nezaměstnanost a její intenzitu jako kvantifikaci počtu a struktury nevyužitého pracovního potenciálu. Je zřejmé, že z hlediska „času“ může krátkodobá nezaměstnanost přispívat k určitému přizpůsobování volné pracovní síly požadavkům pracovního trhu, naopak dlouhodobá nezaměstnanost má jednoznačně negativní vliv na kvalitu lidských zdrojů.

V úvodu kapitoly 3.2 byla definována **obecná míra nezaměstnanosti**, ukazatel získaný z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). V této části budou uvedeny také údaje o počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání, jejich struktuře a počtu volných pracovních míst, které jsou převzaty z informačního systému Ministerstva práce a sociálních věcí. I v této části je třeba definovat některé ukazatele. **Neumístění uchazeči o zaměstnání** jsou občané trvale bydlící v příslušné oblasti, kteří nejsou v pracovním nebo obdobném vztahu k zaměstnavateli ani nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost a kteří požádali úřad práce o zprostředkování vhodného zaměstnání. **Dosažitelní neumístění uchazeči o zaměstnání** jsou evidovaní nezaměstnaní, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání.

Registrovaná míra nezaměstnanosti podle původní metodiky, platné do 30. 6. 2004, je podíl vyjádřený v procentech, kde v čitateli je počet neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli disponibilní pracovní síla (tj. zaměstnaní z VŠPS + neumístění uchazeči). Registrovaná míra nezaměstnanosti podle nové metodiky, platné od 1. 7. 2004 (zavedena v důsledku harmonizace ukazatele s Evropskou unií), je podíl vyjádřený v procentech, kde v čitateli je počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli součet zaměstnaných z VŠPS, počtu pracujících cizinců podle evidence MPSV a MPO a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání.

Uchazeči o zaměstnání a míra nezaměstnanosti

Podle údajů VŠPS bylo v roce 2005 v Jihomoravském kraji 45,2 tis. osob, které se ucházely o zaměstnání. Proti roku 2000 se tento počet snížil o 1,9 tis. osob, tj. o 3,9 %, průměrný roční pokles počtu uchazečů o práci v relativním vyjádření tak byl 0,8 %. Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2005 dosáhla 8,1 % a byla o 0,2 bodu nižší, než v roce 2000. Pokles ukazatele obecné míry nezaměstnanosti, resp. počtu uchazečů o zaměstnání z pohledu VŠPS ale nebyl způsoben růstem zaměstnanosti. Byl totiž zaznamenán pokles počtu ekonomicky aktivních osob, tedy pracovní síly, i pokles počtu zaměstnaných. Na druhé straně ovšem výrazně vzrostl počet osob ekonomicky neaktivních, např. počet důchodců vzrostl o 4,0 tis. osob, tj. o 1,6 %.

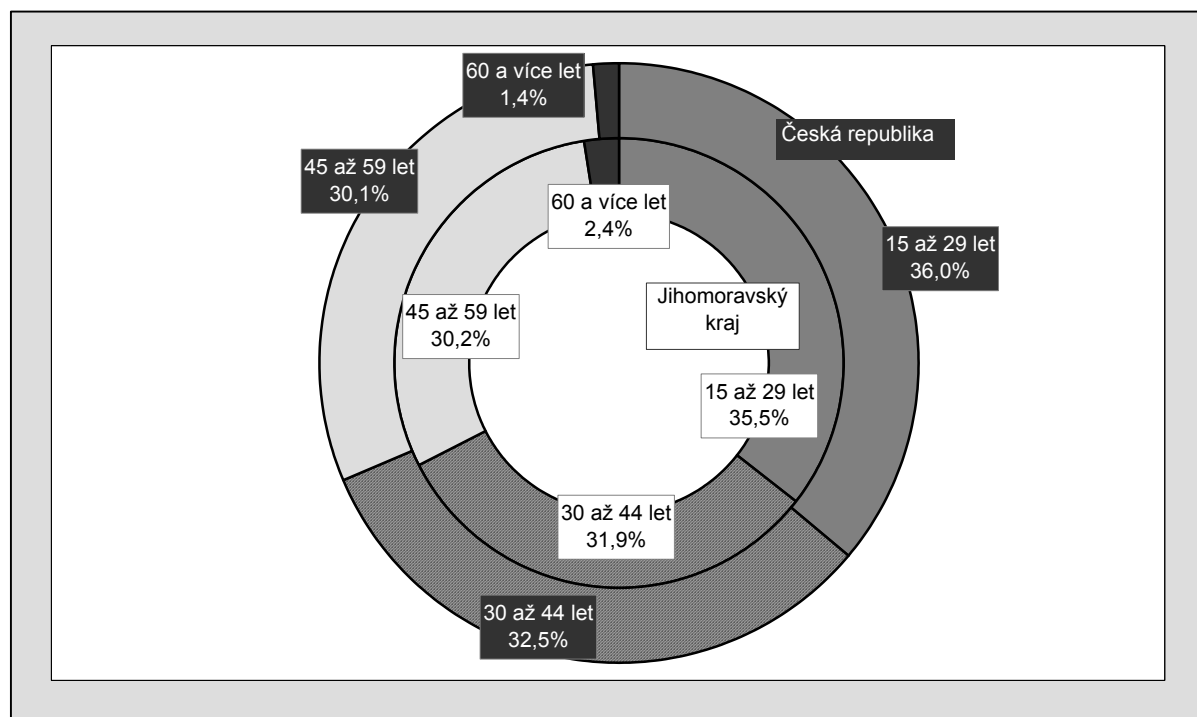
Tab. 3.3.1 Nezaměstnanost podle věku – roční průměry (VŠPS)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	8,28	8,55	7,61	8,05	8,34	8,09	¹⁾ -0,19	x	x	x
Obecná míra nezaměstnanosti žen (%)	10,15	10,02	8,57	9,87	9,74	9,88	¹⁾ -0,27	x	x	x
Uchazeči o zaměstnání celkem (tis. osob)	47,1	47,5	41,9	44,5	46,3	45,2	-3,9	-0,8	100,0	100,0
v tom ve věku:										
15 - 29 let	18,3	19,2	17,2	18,5	18,7	16,0	-12,2	-2,6	38,8	35,5
30 - 44 let	17,0	16,2	13,0	13,9	14,2	14,4	-15,1	-3,2	36,1	31,9
45 - 59 let	11,3	11,6	10,8	11,5	13,2	13,7	21,5	4,0	23,9	30,2
60 a více let	0,6	0,6	0,9	0,7	0,2	1,1	96,2	14,4	1,2	2,4
Uchazeči o zaměstnání - ženy (tis. osob)	25,7	24,8	20,8	24,1	23,8	24,2	-5,9	-1,2	100,0	100,0
v tom ve věku:										
15 - 29 let	9,1	8,5	7,3	8,9	9,0	7,3	-19,8	-4,3	35,6	30,3
30 - 44 let	10,0	9,8	7,5	9,3	9,0	9,7	-3,3	-0,7	39,1	40,1
45 - 59 let	6,1	6,3	5,3	5,7	5,7	6,7	10,3	2,0	23,6	27,6
60 a více let	0,5	0,2	0,7	0,2	0,1	0,5	7,0	1,4	1,8	2,0

¹⁾ rozdíl 2005 - 2000 v procentních bodech

Obecná míra nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji byla v roce 2005 šestá nejvyšší a nad průměrem České republiky (7,93 %). Nejvyšší úroveň obecné míry nezaměstnanosti byla v kraji Ústeckém (14,53 %) a Moravskoslezském (13,89 %), nejnižší v Hlavním městě Praze (3,51 %) a v Královéhradeckém kraji (4,77 %). Z pohledu změny obecné míry nezaměstnanosti v roce 2005 proti roku 2000 došlo ve 4 krajích ke zvýšení tohoto ukazatele – nejvýrazněji v Karlovarském kraji (o 2,50 bodu), k nejvyššímu snížení došlo v Olomouckém kraji (o 2,79 bodu). Jihomoravský kraj byl sice mezi kraji, kde došlo k poklesu obecné míry nezaměstnanosti, ovšem tento pokles byl nejmenší.

Graf 15 Nezaměstnaní podle věku v roce 2005 (VŠPS)

Tab. 3.3.2 Kvalifikační struktura nezaměstnaných – roční průměry (VŠPS)

v tis. osob

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Uchazeči o zaměstnání celkem	47,1	47,5	41,9	44,5	46,3	45,2	-3,9	-0,8	100,0	100,0
v tom:										
základní vzdělání	11,5	14,4	9,8	8,7	9,7	9,6	-16,8	-3,6	24,5	21,2
střední odborné (OU + OŠ)	21,6	19,8	20,1	23,6	23,5	22,2	3,1	0,6	45,8	49,2
střední odborné a všeobecné s maturitou	11,7	11,9	11,1	10,4	10,0	10,6	-9,4	-2,0	24,9	23,5
vysokoškolské	2,2	1,5	0,9	1,8	3,1	2,8	23,7	4,3	4,8	6,1
Uchazeči o zaměstnání - ženy	25,7	24,8	20,8	24,1	23,8	24,2	-5,8	-1,2	54,7	53,6
v tom:										
základní vzdělání	6,5	7,6	5,5	5,2	5,2	5,8	-8,6	-1,8	25,1	23,9
střední odborné (OU + OŠ)	11,0	8,3	8,0	11,6	11,1	10,5	-5,1	-1,0	42,9	43,2
střední odborné a všeobecné s maturitou	7,1	8,2	6,9	6,9	6,3	6,4	-9,6	-2,0	27,7	26,5
vysokoškolské	1,1	0,7	0,3	0,5	1,3	1,6	38,2	6,7	4,4	6,4

Nadpoloviční většinu z uchazečů o zaměstnání tvořily ženy (kromě roku 2002), zároveň obecná míra nezaměstnanosti žen byla vždy vyšší, v průměru o 1,55 bodu. Věkové složení uchazečů o zaměstnání a početní změny v jednotlivých věkových skupinách ukazuje tabulka 3.3.1. Ve všech letech sledovaného období byly mezi uchazeči o zaměstnání celkem nejpočetnější skupinou osoby ve věku 15 až 29 let, následovala skupina osob ve věku 30 až 44 let. V těchto dvou věkových skupinách se ovšem počet osob hledajících zaměstnání v roce 2005 proti roku 2000 snížil. Jinak tomu bylo v třetí největší skupině (věk 45 až 59 let), počet osob se zde zvyšoval v průměru o 4,0 % ročně a v roce 2005 se tato skupina na celku podílela už více jak 30 %. U početně nejmenší věkové skupiny (60 a více let) byl ovšem zaznamenán nejvyšší relativní nárůst počtu osob – v průměru o 14,4 % ročně, když v roce 2005 tvořily tyto osoby jen 2,4 % z celku.

Ve věkové struktuře uchazeček o zaměstnání převažovaly ženy ve věku 30 až 44 let, v roce 2005 tvořily 40,1 %. Skupina žen starších 60 let tvořila již jen 2 %, zbylé dvě věkové skupiny byly zastoupeny téměř rovnoměrně, v roce 2000 však byl podíl žen ve věkové skupině 15 až 29 let o 12 procentních bodů vyšší než žen ve věkové skupině 45 až 59 let.

Největší skupinu uchazečů o zaměstnání celkem z hlediska vzdělání tvořily osoby se vzděláním středním odborným bez maturity, v roce 2005 tvořily téměř polovinu všech uchazečů. Počet těchto osob se proti roku 2000 v relativním vyjádření zvýšil o 3,1 %, výraznější růst však zaznamenala skupina s vysokoškolským vzděláním (skupina nejméně početná mezi uchazeči), a to o 23,7 %. Skupina osob se základním vzděláním a osoby se středním vzděláním s maturitou v roce 2000 byly početně přibližně na stejné úrovni, v roce 2005 se však zvýšilo zastoupení osob se střední školou s maturitou.

Z jednotlivých kategorií vzdělání uchazeček o zaměstnání se zvýšil v roce 2005 pouze počet žen s vysokoškolským vzděláním. V relativním vyjádření to bylo o 38,2 %, podíl žen s vysokoškolským vzděláním je však na celkovém počtu uchazeček nejnižší, v roce 2005 činil 6,4 % (proti roku 2000 se zvýšil o 2 body). Stejně jako u uchazečů celkem byla nejpočetnější skupinou uchazeček skupina žen se středním odborným vzděláním bez maturity, v roce 2005 tvořila 43,2 % z celkového počtu.

Počínaje tabulkou 3.3.3 jsou údaje o nezaměstnaných čerpány ze zdrojů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV). Účelem uvedeného ovšem není zkoumat míru shody či rozdílnosti údajů z VŠPS a MPSV, ale zmapovat oblast evidované nezaměstnanosti z jiného úhlu pohledu a v podrobnějším členění.

Podle údajů MPSV bylo v Jihomoravském kraji ke konci roku 2005 celkem 63,7 tis. evidovaných uchazečů o zaměstnání, tento počet byl proti roku 2000 o 9,7 tis. osob vyšší – v průměru ročně se zvyšoval o 3,4 %. Na celkovém počtu nezaměstnaných v České republice se Jihomoravský kraj podílel 12,5 %. V absolutním vyjádření vyšší počet uchazečů o práci byl v roce 2005 pouze v Moravskoslezském kraji (96,5 tis. osob) a v Ústeckém kraji (70,5 tis. osob).

S ohledem na možnost srovnání v delší časové řadě byla míra registrované nezaměstnanosti dopočtena v původní metodice i pro rok 2005. Na konci sledovaného období činila 11,03 % a byla o 1,68 bodu vyšší, než v roce 2000. Podle nové metodiky míra nezaměstnanosti dosáhla 10,21 %. Výší nezaměstnanosti (ať již podle staré či nové metodiky) je Jihomoravský kraj regionem s pátou nejvyšší hodnotou míry nezaměstnanosti. Nejvyšší nezaměstnanost je podle nové metodiky v kraji Ústeckém (15,41 %) a Moravskoslezském (14,23 %), nejnižší v Hlavním městě Praze (3,25 %) a ve Středočeském kraji (6,25 %).

Tab. 3.3.3 Nezaměstnanost k 31. 12. podle MPSV

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční
Uchazeči o zaměstnání celkem	54 003	55 139	63 777	65 454	66 207	63 692	17,9	3,4
z toho:								
ženy	27 411	27 721	31 819	32 719	33 441	32 739	19,4	3,6
občané se zdravotním postižením	8 013	8 201	9 059	9 480	9 787	10 058	25,5	4,7
absolventi a mladiství	8 432	6 910	7 090	6 831	6 397	5 226	-38,0	-9,1
Uchazeči o zaměstnání pobírající příspěvek v nezaměstnanosti	20 494	21 292	24 991	22 828	17 570	17 548	-14,4	-3,1
Uchazeči o zaměstnání v evidenci Úřadu práce déle než 12 měsíců	19 669	19 243	22 659	26 634	26 763	26 877	36,6	6,4
Míra registrované nezaměstnanosti (%) ¹⁾	9,35	9,73	11,20	11,45	11,56	11,03	³⁾ 1,68	x
Míra registrované nezaměstnanosti (%) ²⁾	.	.	.	.	10,69	10,21	x	x
Volná pracovní místa celkem	4 396	3 720	2 905	3 128	3 448	5 834	32,7	5,8
z toho:								
občané se zdravotním postižením	151	236	122	152	242	192	27,2	4,9
absolventi a mladiství	266	754	496	705	676	970	264,7	29,5
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	12,3	14,8	22,0	20,9	19,2	10,9	-11,1	-2,3

¹⁾ podle metodiky platné do 30. 6. 2004

²⁾ podle metodiky platné od 1. 7. 2004

³⁾ rozdíl 2005 - 2000 v procentních bodech

Více než polovinu (v průměru 50,5 %) z uchazečů o zaměstnání ve sledovaném období tvořily v kraji ženy (rozmezí 49,9 % v roce 2002 až 51,4 % v roce 2005), jejich počet vzrostl o 5,3 tisíc, tj. o 19,4 %. Mezi uchazeči o zaměstnání také vzrostl počet občanů se zdravotním postižením, 10,1 tis. osob v roce 2005 představovalo 15,8 % z celkového počtu uchazečů, přičemž tento počet byl o více než čtvrtinu vyšší než v roce 2000. Příznivým jevem ale bylo, že mezi uchazeči o zaměstnání postupně klesal počet i podíl osob z řad absolventů a mladistvých, jejich počet ve sledovaném období poklesl o 3,2 tisíce, jejich podíl na celku se snížil z 15,6 % v roce 2000 na 8,2 % v roce 2005.

I když se počet uchazečů o zaměstnání ve sledovaném období zvyšoval, počet osob pobírajících příspěvek v nezaměstnanosti klesal. V roce 2005 bylo těchto osob 17,5 tisíc (27,6 % z uchazečů o zaměstnání), tj. o 2,9 tisíc (o 14,4 %) méně než v roce 2000 (tehdy to bylo 20,5 tisíc osob pobírajících příspěvek, což tvořilo 37,9 % z počtu uchazečů o práci).

Tab. 3.3.4 Uchazeči o zaměstnání podle KZAM k 31. 12. (MPSV)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna (%)		Struktura ¹⁾ (%)	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Uchazeči o zaměstnání celkem	54 003	55 139	63 777	65 454	66 207	63 692	17,9	3,4	100,0	100,0
z toho podle zaměstnání (třída):										
vysoce kvalifikovaní nemanuální pracovníci (1+2+3)	8 291	8 433	9 957	10 001	9 660	9 091	9,6	1,9	15,4	14,3
nemanuální pracovníci s nižší kvalifikací (4 + 5)	11 661	12 556	14 887	15 733	16 153	15 708	34,7	6,1	21,6	24,7
manuální kvalifikovaní pracovníci (6 + 7 + 8)	14 129	14 408	16 855	16 941	16 919	15 949	12,9	2,5	26,2	25,0
manuální nekvalifikovaní pracovníci (9)	14 400	14 184	15 266	15 442	15 259	14 976	4,0	0,8	26,7	23,5

¹⁾ bez příslušníků armády (0) a kategorie "nezjištěno"

Kvalifikační struktura uchazečů o zaměstnání doznala v posledních letech jen mírných změn. V tabulce 3.3.4 jsou ve zkrácené časové řadě uvedeny kategorie podle klasifikace zaměstnání, v nichž uchazeči o práci naposledy působili. Porovnáme-li stav roku 2005 s rokem 2000, pak v relativním vyjádření nejvíce (o více jak třetinu) vzrostl počet uchazečů nemanuálních s nižší kvalifikací, počty uchazečů v ostatních třech skupinách rostly pomaleji. V podrobnějším členění nejvíce vzrostl počet osob s původním zaměstnáním nižších

administrativních pracovníků (úředníků) – téměř o 39 % a provozních pracovníků ve službách a obchodě – o více jak 32 %.

Tab. 3.3.5 Uchazeči o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti k 31. 12. (MPSV)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Uchazeči o zaměstnání celkem	54 003	55 139	63 777	65 454	66 207	63 692	17,9	3,4	100,0	100,0
v tom podle délky nezaměstnanosti:										
do 3 měsíců	14 231	14 837	15 463	13 809	16 969	15 899	11,7	2,2	26,4	25,0
3 - 6 měsíců	10 369	11 007	13 130	12 695	11 532	10 958	5,7	1,1	19,2	17,2
6 - 9 měsíců	5 639	5 900	7 320	6 888	6 206	5 655	0,3	0,1	10,4	8,9
9 - 12 měsíců	4 095	4 152	5 205	5 428	4 737	4 303	5,1	1,0	7,6	6,8
12 - 24 měsíců	10 527	8 462	10 495	11 956	10 709	10 613	0,8	0,2	19,5	16,7
nad 24 měsíců	9 142	10 781	12 164	14 678	16 054	16 264	77,9	12,2	16,9	25,5
Průměrná délka evidence (dny)	.	.	440	504	534	580	¹⁾ 140	x	x	x

¹⁾ rozdíl 2005 - 2002 ve dnech

Počet uchazečů o zaměstnání, kteří byli v evidenci úřadů práce déle než 12 měsíců, se postupně zvyšuje již od roku 2002 (výrazněji v roce 2003). Ke konci roku 2005 dosáhl počet těchto osob dlouhodobě nezaměstnaných 26,9 tisíc. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů se zvýšil z 36,4 % v roce 2000 na 42,2 % v roce 2005. Dokonce čtvrtina uchazečů o práci (25,5 %) v roce 2005 byla v evidenci déle než 2 roky (v roce 2000 tento podíl činil pouze 16,9 %). Dlouhodobá nezaměstnanost je problémem, který negativně ovlivňuje kvalitu lidských zdrojů, pracovní síla ztrácí kvalifikaci i motivaci. Dlouhodobá nezaměstnanost je problémem ve většině krajů České republiky, nejvýraznější pak v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, kde více než třetina z uchazečů byla v evidenci úřadů práce déle než 2 roky, naproti tomu v Hlavním městě Praze tato skupina tvořila pouze jednu desetinu z uchazečů.

Z hlediska délky nezaměstnanosti tvořily nejpočetnější skupinu v roce 2000 osoby, které přišly o práci nejdéle před 3 měsíci (26,4 %), v roce 2005 už ale byla nejčetnější skupinou kategorie nezaměstnaných, kteří přišli o práci více než před 24 měsíci (jejich počet se v průměru ročně zvyšoval o 12,2 %). Vzhledem k celkovému zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání se jejich počty zvyšovaly ve všech skupinách podle délky nezaměstnanosti, nejmenší pohyb byl však ve skupině s délkou 6 až 9 měsíců. Průměrná délka evidence ve dnech byla v posledních letech ovlivněna zvyšujícím se podílem osob nezaměstnaných déle než 2 roky a v roce 2005 už dosáhla hodnoty 580 dnů.

Tab. 3.3.6 Uchazeči o zaměstnání podle výše měsíčního nároku podpory v nezaměstnanosti k 31. 12. (MPSV)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Uchazeči o zaměstnání celkem	54 003	55 139	63 777	65 454	66 207	63 692	17,9	3,4	x	x
z toho s nárokem na podporu	20 494	21 292	24 991	22 828	17 570	17 548	-14,4	-3,1	100,0	100,0
v tom podle výše nároku:										
do 1 500 Kč	1 853	1 323	1 222	1 136	1 098	246	-86,7	-33,2	9,0	1,4
1 501 - 3 500 Kč	13 781	14 011	15 596	13 712	7 393	7 565	-45,1	-11,3	67,2	43,1
3 501 - 5 500 Kč	3 704	4 426	6 011	5 500	5 953	6 145	65,9	10,7	18,1	35,0
5 501 - 7 500 Kč	815	1 038	1 458	1 645	2 094	2 218	172,1	22,2	4,0	12,6
7 501 Kč a více	341	494	704	835	1 032	1 374	302,9	32,1	1,7	7,8

Vyplácená částka podpory v nezaměstnanosti byla ve sledovaném období nejčastěji ve výši 1 501 až 3 500 Kč, v roce 2000 pobíralo tuto částku 67,2 % uchazečů s nárokem na podporu. V roce 2005 to bylo sice už jen 43,1 % z celku, vzrostl ale počet osob, které pobíraly částky vyšší - podporu v rozmezí 3 501 až 5 500 Kč pobíralo 35,0 % uchazečů. V relativním vyjádření nejvýrazněji vzrostla skupina osob, které pobíraly nejvyšší podporu (více jak 7 500 Kč), v roce 2005 jich bylo 1 374, tedy 7,8 % všech uchazečů s nárokem na podporu. Průměrnou částkou vyplácené podpory v roce 2005 ve výši 4 157 Kč se Jihomoravský kraj řadil až na desáté místo (na prvním místě je Hlavní město Praha s 5 411 Kč a na posledním místě Zlínský kraj s 4 006 Kč). Toto pořadí koresponduje s již výše uvedenou výší průměrných mezd.

Tab. 3.3.7 Uchazeči o zaměstnání v rekvalifikaci k 31. 12. (MPSV)

	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
						2005/ 2001	prů- měrná roční	2001	2005
Uchazeči o zaměstnání v rekvalifikaci celkem	4 415	4 562	5 517	6 400	5 238	18,6	3,5	x	x
z toho:									
rekvalifikace ukončené úspěšně	1 568	1 950	2 301	3 052	3 161	101,6	15,1	35,5	60,3
ženy	2 607	2 749	3 296	3 792	3 103	19,0	3,5	59,0	59,2
mladiství bez kvalifikace	66	51	28	21	10	-84,8	-31,4	1,5	0,2
absolventi škol	893	975	1 150	1 162	798	-10,6	-2,2	20,2	15,2
občané se zdravot. postižením	272	256	363	460	374	37,5	6,6	6,2	7,1
Průměrný věk uchazečů v rekvalifikaci	30,1	30,9	31,4	32,2	33,1	¹⁾ 3,1	x	x	x

¹⁾ rozdíl 2005 - 2001 v letech

Ke zvýšení pravděpodobnosti nového pracovního uplatnění uchazečů o zaměstnání by měla napomáhat rekvalifikace. V roce 2005 bylo v kraji v rekvalifikačním procesu zapojeno 5 238 osob. Počet zapojených do rekvalifikace se postupně zvyšoval (nárůst proti roku 2001 o 18,6 %), zvyšoval se ovšem i celkový počet uchazečů o zaměstnání (proti roku 2001 zvýšení o 15,5 %). Průměrný věk osob v rekvalifikaci se ve sledovaném období zvýšil o 3 roky na 33,1 v roce 2005. Podíl žen v této skupině byl vždy na úrovni 60 procent, což svědčí o vyšším zájmu o rekvalifikace mezi ženami, neboť mezi uchazeči o zaměstnání jen nevýrazně převyšují polovinu.

Počet uchazečů zařazených do rekvalifikací k 31. 12. 2005 činil 458 osob, tj. 0,7 % všech uchazečů o zaměstnání k danému datu. Ve srovnání se stavem k 31. 12. 2000 (0,8 %) se podíl uchazečů zařazených do rekvalifikací významně neměnil. Ve srovnání s průměrem za Českou republiku (1,1 %) je podíl uchazečů v rekvalifikaci v kraji podprůměrný, nejvyšší podíl je dosahován v kraji Vysočina (2,0 %) a ve Zlínském kraji (1,9 %).

Volná pracovní místa

I když pracovní trh v kraji nabízí volná pracovní místa, je jejich počet omezený a v poměru k počtu osob hledajících práci i výrazně nižší. V roce 2005 existovalo v Jihomoravském kraji 5,8 tisíc volných míst, jejich počet ve sledovaném období značně kolísal, nejdříve pokles, pak následný růst (křivka vývoje by ve znázornění připomínala tvar písmene U). V rovině teorie - kdyby byla všechna volná pracovní místa v roce 2005 obsazena z řad osob hledajících práci, jejich počet by se snížil o 9,2 %, míra registrované nezaměstnanosti podle starší metodiky by poklesla z 11,03 % na 10,02 % (resp. podle nové metodiky z 10,21 % na 9,27 %).

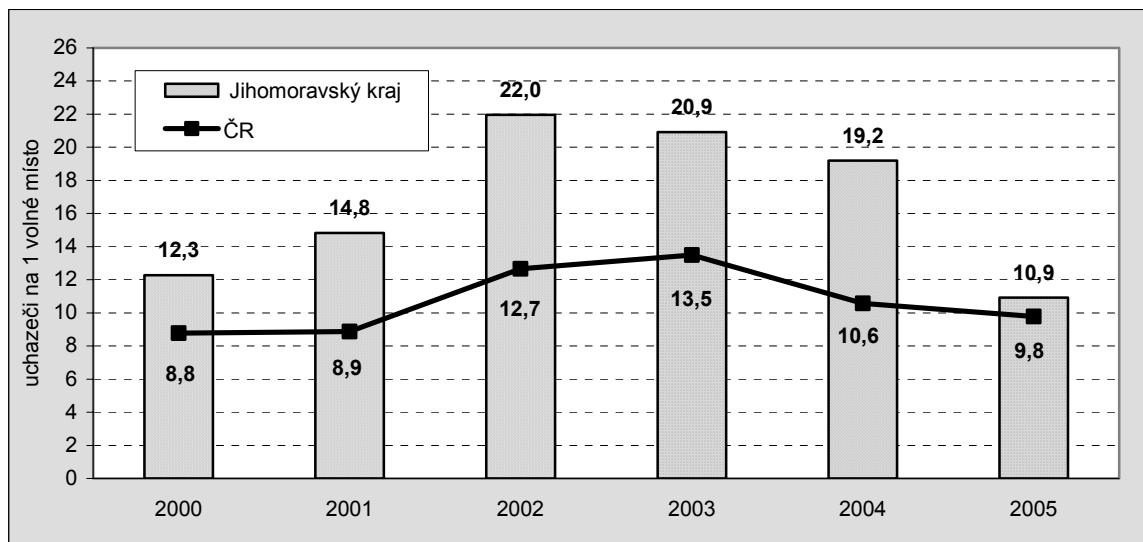
V České republice bylo v roce 2005 celkem 52,2 tisíc volných míst, nejvíce jich bylo v Praze (11,1 tisíc) a ve Středočeském kraji (7,1 tisíc). Pro srovnání krajů nebo pro srovnání s republikovým průměrem je vhodnější počet volných míst přepočítaný na počet uchazečů o zaměstnání. V Jihomoravském kraji v celém období převyšoval počet uchazečů na 1 volné místo republikovou hodnotu. Ve srovnání s ostatními kraji v roce 2005 hodnota 10,9 uchazečů na volné místo znamenala osmé místo, nejlépe na tom byli uchazeči v Hlavním městě Praze (2,2 na 1 místo) a v Plzeňském kraji (5,2 na 1 místo), na opačném konci byl kraj Moravskoslezský (29,2) a kraj Ústecký (26,0 uchazečů na 1 volné místo).

Tab. 3.3.8 Kvalifikační struktura volných pracovních míst k 31. 12. (MPSV)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %		Struktura v %	
							2005/ 2000	prů- měrná roční	2000	2005
Volná pracovní místa celkem	4 396	3 720	2 905	3 128	3 448	5 834	32,7	5,8	100,0	100,0
v tom:										
základní vzdělání vč. bez vzdělání	1 081	792	904	900	824	2 353	117,7	16,8	24,6	40,3
střední vzdělání bez maturity vč. vyučených	2 385	2 172	1 360	1 482	1 915	2 336	-2,1	-0,4	54,3	40,0
ÚSO vzdělání vč. vyučených s maturitou	651	492	433	495	430	867	33,2	5,9	14,8	14,9
úplné střední všeobecné vzdělání	22	16	17	31	40	10	-54,5	-14,6	0,5	0,2
vyšší odborné vzdělání	11	9	6	8	27	17	54,5	9,1	0,3	0,3
vysokoškolské vzdělání vč. vědecké výchovy	246	239	185	212	212	251	2,0	0,4	5,6	4,3

Dlouhodobým a přetrvávajícím problémem je uplatnění osob se zdravotním postižením. Relativně příznivým jevem bylo, že v nabídce volných pracovních míst nechyběla místa vhodná právě pro tyto osoby. Ovšem ve srovnání s celkovou potřebou to byla nabídka velmi nízká. Jestliže v rozmezí let 2000 až 2005 bylo na jedno běžné volné místo v průměru 17 uchazečů, pak na jedno místo pro osoby zdravotně postižené připadlo v průměru téměř 53 uchazečů.

Graf 16 Počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo k 31. 12.

Příznivěji se vyvíjela situace u míst pro mladistvé a absolventy, počet uchazečů o práci v této skupině klesal, kdežto nabídka volných míst rostla. Na konci sledovaného období tak na jedno pracovní místo v této kategorii připadlo více jak 5 uchazečů oproti téměř 32 uchazečům v roce 2000.

Ve skladbě volných pracovních míst z hlediska požadavků na vzdělání vhodného kandidáta v roce 2000 převažovala nabídka míst pro osoby se středním vzděláním bez maturity a vyučených (54,3 %). Počet těchto míst se v roce 2005 snížil a podíl na celku poklesl na 40,0 %. Nejvýrazněji se zvýšila nabídka volných míst, kde dostačovalo základní vzdělání (z 24,6 % na 40,3 %), takže v roce 2005 vlastně tvořily největší část z celkové nabídky. Počet volných míst v roce 2005 proti roku 2000 vzrostl zhruba o jednu třetinu (o 1,4 tisíc míst), tento přírůstek byl z velké části pokryt volnými místy pro osoby se základním vzděláním (1,3 tisíc míst tvořilo téměř 90 % přírůstku). Nejmenší zastoupení měla v nabídce místa pro osoby se středním všeobecným či vyšším odborným vzděláním, na celku se podílely hodnotou 0,8 % (rok 2000), resp. 0,5 % (rok 2005).

Ať je již kvalifikační struktura volných pracovních míst jakákoliv, základním problémem je jejich celkový nedostatek. V úvodní části bylo řečeno, že nezaměstnanost jako fenomén doby začala být ve společnosti aktuální v polovině devadesátých let, kdy překročila hranici 5 %. Pokud by se této ekonomicky a společensky akceptovatelné hranice mělo znovu dosáhnout, bylo by třeba, aby počet uchazečů o práci v Jihomoravském poklesl z evidovaných 63,7 tisíc zhruba na polovinu (v rovině teoretické – pokud odhlédneme od případných odchodů do důchodu – bylo by ke stávajícím volným místům třeba vytvořit a obsadit dalších přibližně 25 tisíc nových volných míst).